

ความรู้เรื่องข้าว

ประวัติศาสตร์ข้าว

สายพันธุ์ข้าว

พันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่ได้รับ
ความนิยมในปัจจุบัน

การจำแนกประเภทของข้าว

ประเภทของข้าว

ต้นทุนในการปลูกข้าว

คณะสัตวศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร
มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติศาสตร์ข้าว

ข้าว เป็นธัญญาหารหลักของชาวโลก จัดเป็นพืชสายพันธุ์เดียวกับหญ้า ซึ่งนับได้ว่าเป็นหญ้าที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก และมีความหลากหลายทางชีวภาพ สามารถปลูกขึ้นได้ง่ายมีความทนทานต่อทุกสภาพภูมิ “ข้าวชนิดแรกที่มนุษย์รู้จักนำมากินคือ ข้าวป่า”

จุดเริ่มต้นของการเพาะปลูกข้าวของมนุษย์

มีการเพาะปลูกโดยใช้วิธีการปลูกคล้ายกับการทำไร่เลื่อนลอย จากวัฒนธรรมลุ่มชานของประเทศจีน และวัฒนธรรมฮั่วบิเนียนของประเทศเวียดนามบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำตอนเหนือของอินเดีย ตอนล่าง ด้านตะวันออกของเซิงเขาหิมาลัย

ประวัติศาสตร์ข้าว

หลังจากนั้นปลูกข้าวแบบการทำไร่เลื่อนลอย
วิวัฒนาการมาเป็นการทำนาหว่าน ประมาณ 9,000 ปีก่อน และ
พัฒนาสู่การทำนาแบบปักดำ ซึ่งพบหลักฐานในวัฒนธรรมบ้าน
เชียงของไทย เมื่อราว 5,000 ปีที่ผ่านมา

ข้าวที่ซื้อขายกันในตลาดโลกเกือบทั้งหมดจะเป็นข้าวจากทวีป
เอเชีย แบ่งเป็น 3 กลุ่มตามลักษณะและพื้นที่ปลูก

1. ข้าวอินดิกา (Indica) หรือข้าวเจ้า
2. ข้าวจาпонิกา (Japonica) เป็นข้าวเหนียวเมล็ดป้อม กลมรี
3. ข้าวจาวานิกา (Javanica) เป็นข้าวลักษณะเมล็ดป้อมใหญ่

ประวัติศาสตร์ข้าว

การปลูกข้าวในประเทศไทย

★ ข้าวแบบเมล็ดป้อม พบมากในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

★ ข้าวเมล็ดยาว พบมากในภาคกลางและภาคใต้ ที่มีความอุดมสมบูรณ์มากที่สุด

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ปลูกข้าว คิดเป็น 45 % ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งประเทศ ส่วนใหญ่ปลูกข้าวหอมมะลิ 105 ซึ่งเป็นข้าวคุณภาพดีที่สุดในโลก ข้าวที่ปลูกในพื้นที่แถบนี้จึงมักปลูกไว้เพื่อขาย รองลงมาคือ ภาคกลาง และภาคเหนือ ที่พื้นที่เพาะปลูกเท่ากันประมาณ 25%

สายพันธุ์ข้าว

พันธุ์ข้าวนาสวนที่ไวต่อช่วงแสง

กข5

ขาวดอกมะลิ 105

ปทุมธานี 60

เหนียวอุบล 1

กข6

ขาวตาแดง17

พวงไร่ 2

เหนียวอุบล 2

กข8

ขาวปากหม้อ148

พัทลุง 60

เหลืองประทิว 123

กข12 (หนองคาย 80)

ข้าวเจ้าหอมพิษณุโลก 1

พิษณุโลก 3

เหลืองใหญ่ 148

กข13

เหนียงพัทลุง

พิษณุโลก 60-1

เข้มทองพัทลุง

กข15

ชุมแพ 60

ลูกแดงปัตตานี

ข้าวหลวงสันป่าตอง

กข27

นางพญา 132

เล็บนกปัตตานี

แก่นจันทร์

กข35 (รังสิต 80)

นางมด เอส-4

หางยี 71

พิษณุโลก 80

กำแพง15

น้ำสะกูด 19

เหมยหนอง 62 เอ็ม

สังข์หยดพัทลุง

แก้วรวง88

เฟือกน้ำ 43

เหนียวสันป่าตอง

แจ๊กเซย 1

สายพันธุ์ข้าว

พันธุ์ข้าวนาสวนไม่ไวต่อช่วงแสง

กข 1	กข23	ข้าวเจ้าหอมคลอง	แพร์ 1
กข2	กข25	หลวง 1	สกลนคร
กข3	กข29 (ชัยนาท 80)	ข้าวเจ้าหอม	สันป่าตอง 1
กข4	กข31 (ปทุมธานี 80)	สุพรรณบุรี	สุพรรณบุรี 1
กข7	กข33 (หอมอุบล 80)	ชัยนาท 2	สุพรรณบุรี 2
กข9	กข37	ปทุมธานี 1	สุพรรณบุรี 3
กข10	กข39	บางแตน	สุพรรณบุรี 60
กข11	กข41 ใหม่	พัทลุง	สุพรรณบุรี 90
กข14	ชัยนาท 1	พิษณุโลก 2	สุรินทร์ 1
กข21	กข43 ใหม่	พิษณุโลก 60-2	สินเหล็ก

สายพันธุ์ข้าว

พันธุ์ข้าวญี่ปุ่น

กวก. 1

กวก. 2

พันธุ์ข้าวจีนน้ำไวต่อช่วงแสง

ตะเภาแก้ว 161

นางฉลอง

ปิ่นแก้ว 56

พลาขามปราจีนบุรี

เล็บมือนาง 111

พันธุ์ข้าวบาร์เลย์

สะเมิง 1

สะเมิง 2

พันธุ์ข้าวน้ำลึกไวต่อช่วงแสง

กข19

หันตรา 60

ปราจีนบุรี 1

ปราจีนบุรี 2

อยุธยา 1

สายพันธุ์ข้าว

พันธุ์ข้าวไร้ไม่ไวต่อช่วงแสง

อาร์ 258

พันธุ์ข้าวแดงหอมไวต่อช่วงแสง

ข้าวหอมแดง

พันธุ์ข้าวแดงหอมไม่ไวต่อช่วงแสง

ข้าวหอมกุหลาบแดง

พันธุ์ข้าวสาลี

สะเมิง 1

สะเมิง 2

แพร่ 60

ฝาง 60

พันธุ์ข้าวไร้ไวต่อช่วงแสง

กู่เมืองหลวง

ขาวโป่งไคร้

เจ้าฮ่อ

ชีวมแม่จัน

ดอกพะยอม

น้ำรู่

เจ้าลีซอสันป่าตอง

เจ้าขาวเชียงใหม่

พันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน

สังข์
หยด

หอม
มะลิ
แดง

เหลือง
ประทิว

เสาไห้

เหนียง
พัทลุง

มะลิ
โกเมน
สุรินทร์

ลิ้มบัว

หอม
นิล

พญาลิ้ม
แกง

การจำแนกประเภทของข้าว

1. ตามประเภทของเนื้อแข็งในเมล็ดข้าวสาร

ข้าวเจ้า

ข้าวเหนียว

3. ตามฤดูปลูก

ข้าวนาปี

ข้าวนาปรัง

2. ตามสภาพพื้นที่เพาะปลูก แบ่งตามพื้นที่ปลูก

ข้าวไร่

(Upland rice)

ข้าวนาสวนหรือนาคำ

(Lowland rice)

ข้าวขึ้นน้ำหรือข้าวนาเมือง

(Floating rice)

4. ตามอายุการเก็บเกี่ยว

ข้าวเบา

อายุเก็บเกี่ยว 90 –100 วัน

ข้าวกลาง

อายุเก็บเกี่ยว 100-120 วัน

ข้าวหนัก

อายุเก็บเกี่ยว 120 วันขึ้นไป

การจำแนกประเภทของข้าว

5. ตามรูปร่างของเมล็ดข้าวสาร

ข้าวเมล็ดสั้น

ความยาวไม่เกิน 5.50 มิลลิเมตร

ข้าวเมล็ดยาวปานกลาง

ความยาวตั้งแต่ 5.51-6.60 มิลลิเมตร

ข้าวเมล็ดยาว

ความยาวตั้งแต่ 6.61-7.50 มิลลิเมตร

ข้าวเมล็ดยาวมาก

ความยาวตั้งแต่ 7.51 มิลลิเมตรขึ้นไป

6. ตามลักษณะความไวต่อช่วงแสง

ข้าวที่ไวต่อช่วงแสง

ข้าวที่ไม่ไวต่อช่วงแสง

ข้าวแบ่งเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 4 ชนิด

ข้าวหอมมะลิ

ข้าวเหนียว

ข้าวขาว

ข้าวเพื่อสุขภาพ

ต้นทุนในการปลูกข้าว

